

EN FÖRDJUPNING OM

Granar och granbarkborrar i Danderyds kommun

BAKGRUND

Under främst 2018 drabbades hela norra Europa av svår torka. Det har medfört att många träd fått nedsatt hälsa och sakta börjat dö. Det är ett skeende som oftast tar flera år. De försvagade träden drabbas av olika skadegörare som varierar med vilket slags träd det handlar om. För granarnas del är det, liksom i övriga landet, för närvarande angrepp av granbarkborre som drabbar granarna hårt.

HUR PÅVERKAR GRANBARKBORREN KOMMUNENS SKOG?

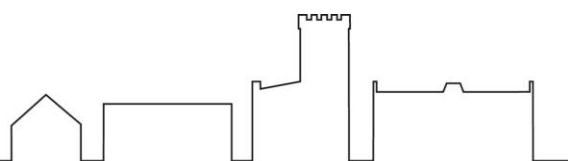
Delar av kommunens skog, t ex Rinkebyskogen, är naturreservat. Andra delar är detaljplanelagda som parkmark. Det betyder att kommunen inte har samma krav på sig att bekämpa granbarkborre som skogsbruket har.

Trots det har vi som kommun en uppgift att se till att kvalitén hos vår natur som rekreationsområden bibehålls. Därför arbetar vi sedan barkborreangreppen började, 2018, med att plocka bort angripna och redan döda granar ur skogsområden. Den främsta olägenheten med de döende granarna i stadsnära miljöer är att de efter ett par år kan falla och orsaka skada.

VAD ÄR GRANBARKBORREN?

Granbarkborren är en liten skalbagge (ca 4 mm) som under naturliga förhållanden angriper skadade granar, tex efter storm och brand. De lägger sina ägg i barken, därav namnet. Deras larver äter sedan upp trädets ännu levande innerbark så det skadade trädet slutligen dör.

Granbarkborren kan även angripa friskare träd. Typiskt är då att det då bildas en liten glänta runt det ursprungliga angripna trädet allteftersom barkborrarna under ett par år angriper nya träd bredvid de förbrukade. Efter ett par år brukar det lokala angreppet upphöra när naturliga fiender hinner ikapp och byggt upp sina populationer och granbarkborren samtidigt får svårt att hitta nya svaga granar. Då kan gläntan vara ca 20 meter i diameter eller något åt det hållet.

Om mängden granar är onormalt högt, samtidigt som det ovanpå detta kommer stressfaktorer som svår torka, större brand eller stormar, kan större områden angripas. Angreppen går in i varandra och bildar fronter. Då kan hela skogar drabbas, och granar dör i avsevärda mängder.

GRAN SOM TRÄD

Granen är ett träd som är anpassat till köld och trädet och klarar sig dåligt i varmare områden. Det är bland annat för att klara snö som granarna har nedåtriktade grenar så att snön ska rasa av dom som från ett hustak. Brand och granbarkborre är det som under naturliga förhållanden begränsar gran i naturen.

Eftersom det inte brunnit naturligt i våra skogar de senaste 100 åren finns det ett överskott av gran även i naturreservat och obrukade skogar. Att klimatet samtidigt under 2000-talet blivit varmare bidrar nu starkt till att göra det mycket svårt för granar att klara sig från barkborre. Överskottet kommer obönhörligen att drabbas i takt med att klimatet fortsätter att förändras.

Nya träd som trivs bättre med värmen kommer att ta över i skogen. Dit hör många av våra lövträd, men även tall. Granen kommer kunna hålla sig kvar i raviner och på norrsidor av åsar och bergspartier där de skyddas från sol och värme.

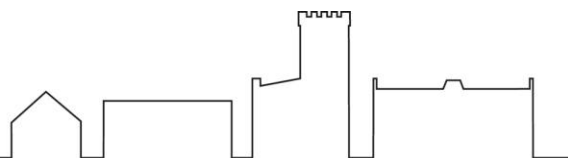
Det sker just nu en stor ommöblering, där träden placerar om sig efter nya förhållanden. De träd som nu växer upp i luckor skapade av döda granar kommer att bilda ny och mer värmetålig skog med tiden.

Även markfloran i skogen får under tiden ett uppblomstrande när ljuset når ända ned så miljön där blir grönare. Det syns redan nu på platser där granar dött, små solbelysta gläntor bildas. Vi har som tur var en mycket varierad skog med många olika trädslag som växer blandat mellan granarna. Själva skogen dör alltså inte - endast en del av träden i skogen.

VAD GÖR DANDERYDS KOMMUN ÅT ANGREPPEN?

Kommunen har sedan 2019 arbetat med att plocka bort döda granar angripna av granbarkborre för att skogarna på sikt ska vara fortsatt säkra att vistas i.

Vår första prioritet har varit att få bort döda träd i de många mindre skogsområdena inne i tätorten och längs vägar eftersom de där på sikt kan orsaka skada på egendom och allmän fara när de så småningom faller. För gran tar det ungefär mellan 4-8 år från det de dör till dess de faller, men det varierar.

Större skogsområden som Rinkebyskogen och Altorpskogen arbetar vi också med. Vi har där prioriterat att plocka bort träd i första hand från närheten till större stigar och motionsspår. Det är ofta dessa träd vi får in rapporter om via kommunens felanmälan. Träden fälls inte direkt i samband med felanmälan. Istället utförs nedtagningen av träd enligt en taktisk planering. Detta är ett långsiktigt arbete och det finns tid.

Inom kommunen samarbetar vi med denna uppgift mellan förvaltningar och olika ansvarsområden. Motionsspårens säkerhet ansvarar Kultur- och fritidsförvaltningen för, medan naturområden och vägar sköts av Tekniska kontoret.

MER INFORMATION

Om du vill veta mer om granbarkborre, eller hur skogsbruket hanterar denna, så finns det mer fakta på skogsstyrelsens hemsida:

<https://www.skogsstyrelsen.se/bruka-skog/skogsskador/insekter/granbarkborre/>

